

**ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE**

Ob Železnici 30 A, 1000 Ljubljana

Tel: 01 544 54 80, e-pošta: [tajnistvo@zbornica-zveza.si](mailto:tajnstvo@zbornica-zveza.si)

Št.: 740-22/19-1

Datum: 3. 10. 2019

Zadeva: Mnenje Zbornice – Zveze o vodenju in načrtovanju zdravstvene nege v socialnovarstvenem zavodu

Spoštovani,

na Zbornici zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zvezi strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zbornica – Zveza) smo prejeli vaše vprašanje o organizaciji dejavnosti zdravstvene nege v posebnem socialnovarstvenem zavodu za usposabljanje, vzgojo in izobraževanje, delo, zdravstveno varstvo in nego otrok, mladostnikov in odraslih z motnjo v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami.

Navajate, da v zavodu, kjer ste zaposleni, imate več strokovnih delavcev. Kot namestnik vodje je bila imenovana delovna terapevtka, ki posega v delo zdravstvenega osebja oziroma medicinskih sester ter tehnikov zdravstvene nege. Posega neposredno v načrtovanje in izvajanje procesa zdravstvene nege po življenjskih aktivnostih Virginie Henderson. Določa urnik kopanja, kdaj se izvaja zdravstvena nega, kdaj se hranijo pacienti, kateri pacienti po njeni presoji ne smejo imeti plenice, sama tudi presoja, kdaj bodo pacienti lahko počivali ne glede na oceno medicinske sestre. Prosite za ustrezno mnenje.

V zvezi z vprašanjem vam posredujemo naslednje pojasnilo.

Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17 in 1/19 – odl. US, v nadaljnjem besedilu ZZDej) v 8. členu določa, da zdravstveno nego kot del osnovne zdravstvene dejavnosti za svoje oskrbovance opravljajo javni socialnovarstveni zavodi in javni vzgojnoizobraževalni zavodi ter koncesionarji, ki so v mreži javne službe na področju socialnega varstva oziroma vzgoje in izobraževanja.

ZZDej v 62. člen določa, da zdravstveno dejavnost lahko opravljajo zdravstveni delavci, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo, so strokovno usposobljeni za samostojno opravljanje dela v svojem poklicu in izpolnjujejo druge pogoje (kvalifikacija), določene s tem zakonom in z drugimi predpisi. ZZDej v 55. členu določa, da lahko zdravstveni delavec samostojno opravlja vsako delo, za katero ima ustrezno izobrazbo in je zanj usposobljen ter ima na razpolago ustrezno opremo.

Minister, pristojen za zdravje, predpiše seznam poklicev za zdravstveno dejavnost, v katerem so določeni poklici zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev, njihovo delovno področje in stopnje zahtevnosti dela na področju zdravstvene dejavnosti.

Na podlagi omenjenega zakonskega pooblastila je bila izdana Odredba o seznamu poklicev v zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 4/14), ki določa seznam poklicev zdravstvenih delavcev, njihovo kvalifikacijo, delovno področje in poklicne dejavnosti (kompetence) na področju zdravstvene dejavnosti.

V skladu z določili 64. člena ZZDej je nosilka zdravstvene nege diplomirana medicinska sestra, če ima zaključen ustrezeni študijski program prve stopnje, ki traja najmanj tri leta, in je lahko dodatno izražen z enakovrednimi kreditnimi točkami ECTS, ter obsega vsaj 4.600 ur teoretičnega in kliničnega izobraževanja oziroma usposabljanja, pri čemer trajanje teoretičnega izobraževanja predstavlja vsaj tretjino, trajanje kliničnega usposabljanja pa vsaj polovico minimalnega trajanja usposabljanja.

Diplomirana medicinska sestra ugotavlja potrebe po zdravstveni negi, postavlja cilje celostnega pristopa do pacienta, zdravstveno nego načrtuje, izvaja, vrednoti in dokumentira. Pri tem vključuje sodelavce v timu zdravstvene nege in zdravstvenem timu. Deluje v skladu s kompetencami v direktivi 2013/55/EU.

Kompetence in pristojnosti diplomirane medicinska sestra za splošno zdravstveno nego so na podlagi določil Pravilnika o minimalnih pogojih usposobljenosti in pridobljenih pravic za poklice zdravnik, zdravnik specialist, zdravnik splošne medicine, doktor dentalne medicine, doktor dentalne medicine specialist, diplomirana medicinska sestra, diplomirana babica in magister farmacije (Uradni list RS, št. 4/17):

- sposobnost samostojno ugotoviti, kakšna zdravstvena nega je potrebna ter načrtovati, organizirati in izvajati zdravstveno nego pri pacientu,
- sposobnost učinkovitega sodelovanja z drugimi akterji, zdravstvenimi delavci in zdravstvenimi sodelavci, vključno s sodelovanjem pri praktičnem usposabljanju zdravstvenega osebja,
- sposobnost usposabljanja posameznikov, družin in skupin za zdrav način življenja in samopomoč,
- sposobnost samostojno začeti takojšnje ukrepe za ohranjanje življenja ter izvajati ukrepe v kriznih razmerah in v primeru nesreč,
- sposobnost samostojno svetovati, voditi in podpirati osebe, ki potrebujejo nego, in njihove bližnje,
- sposobnost samostojno zagotavljati kakovost zdravstvene nege in jo ocenjevati,
- sposobnost celovite profesionalne komunikacije in sodelovanja z drugimi zdravstvenimi delavci in zdravstvenimi sodelavci,
- sposobnost oceniti kakovost zdravstvene nege zaradi izboljšanja svoje poklicne prakse.

Poleg tega diplomirana medicinska sestra vodi proces zdravstvene nege, katerega izvajalci so člani negovalnega tima, ki predstavlja osnovo za zagotavljanje konsistentne, kakovostne in kontinuirane zdravstvene nege, hkrati pa predstavlja tudi osnovo za poklicno odgovornost.

Proces zdravstvene nege najpogosteje temelji na šestih fazah:

- ocenjevanje oziroma zbiranje in analiza zdravstvenih podatkov;
- določanje negovalnih diagnoz oziroma določanje negovalnih problemov na osnovi zbranih podatkov ocenjevalne faze procesa;
- določanje ciljev zdravstvene nege oziroma določanje ciljev negovalnega procesa;
- načrtovanje intervencij zdravstvene nege oziroma oblikovanje intervencij za reševanje negovalnih problemov (način reševanja negovalnih problemov);
- izvajanje intervencij zdravstvene nege oziroma izvajanje negovalnega načrta in
- vrednotenje zdravstvene nege oziroma ocenjevanje uspešnosti izvedenega cikla procesa zdravstvene nege.

Kompetence delovnega terapevta iz seznama poklicev zdravstvenih delavcev so:

- obravnava ljudi vseh starostnih skupin, ki imajo težave pri izvajanju namenskih aktivnosti zaradi fizičnih ali duševnih funkcionalnih ovir v življenjskem, delovnem in socialnem okolju,
- ocenjevanje, vzdrževanje, vzpostavljanje in omogočanje udeležbe posameznika v namenskih aktivnostih na področju skrbi zase, produktivnosti in prostega časa na ravni telesnega, kognitivno perceptivnega ter psihosocialnega delovanja, aktivnosti in udeležbe v družbi,
- načrtovanje terapevtskega programa obravnave v skladu z vrsto, naravo in ravno problemov izvajanja aktivnosti, razvijanje, izboljšanje, prilagajanje ali nadomeščanje spretnosti skrbi zase, produktivnosti in prostega časa,
- razvijanje, obnavljanje ali spodbujanje funkcij senzomotornih, kognitivno-perceptivnih in psihosocialnih komponent izvajanja aktivnosti z uporabo različnih terapevtskih pristopov, metod in tehnik,
- prilagajanje domačega, delovnega in socialnega okolja posameznikovim telesnim, kognitivnim in psihosocialnim zmogljivostim,
- izobraževanje posameznikov, svojcev, skrbnikov, učiteljev, vzgojiteljev, zdravstvenih delavcev ter drugih posamezniku pomembnih oseb o vsebini, vlogi in ciljih delovne terapije,
- terapevtske, zdravstveno-vzgojne in preventivne dejavnosti na področju prilagajanja in uravnoteženega načrtovanja ter izvajanja aktivnosti posameznikov v domačem, delovnem in socialnem in drugih okoljih,
- dokumentiranje ciljev in vsebine programa delovne terapije ter vmesna in končna ocenitev učinkovitosti obravnave.

Zdravstveno nego lahko **vodi** in **organizira** samo **diplomirana medicinska sestra**, ki samostojno ugotavlja, kakšna zdravstvena nega je **potrebna**, ter **načrtuje**, **organizira** in **izvaja zdravstveno nego** pri pacientu oziroma stanovalcu ali uporabniku.

Delovni terapevt **nima izobrazbe** oziroma **poklicne kvalifikacije** in **ni kompetenten** in pristojen za **izvajanje aktivnosti diplomirane medicinske sestre**, z izvajanjem omenjenih aktivnosti pa presega svoje kompetence.

V skladu z določili 31. člena Zakona o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP) direktor organizira in vodi delo in poslovanje zavoda, predstavlja in zastopa zavod in je **odgovoren za zakonitost dela zavoda**. Direktor vodi strokovno delo zavoda in je odgovoren za strokovnost dela v zavodu, če ni z zakonom ali aktom o ustanovitvi glede na naravo dejavnosti in obseg dela na poslovodni funkciji določeno, da sta poslovodna funkcija in funkcija vodenja strokovnega dela zavoda ločeni.

S pozdravi

Monika Ažman,

predsednica Zbornice – Zveze